

SPOROČILO KOMISIJE

SMERNICE SKUPNOSTI O DRŽAVNI POMOČI ZA REŠEVANJE IN PRESTRUKTURIRANJE
PODJETIJ V TEŽAVAH

(2004/C 244/02)

(Besedilo velja za EGP)

1. UVOD

državne pomoči v preteklosti in spada med najbolj izkrivljajoče oblike državne pomoči. Zato mora veljati splošno pravilo o prepovedi državne pomoči, določeno v Pogodbi, odstopanja od tega pravila pa je treba omejiti.

1. Komisija je prvotne Smernice Skupnosti o državni pomoči za reševanje in prestrukturiranje podjetij v težavah⁽¹⁾ sprejela leta 1994. Leta 1997 je Komisija dodala posebna pravila za področje kmetijstva⁽²⁾. Leta 1999⁽³⁾ je bila sprejeta nova različica Smernic, ki bo prenehala veljati 9. oktobra 2004.
2. Komisija želi s to različico smernic, katere besedilo temelji na prejšnjih različicah, uvesti določene spremembe in pojasnila, ki so jih spodbudili številni dejavniki.
3. Glede na sklepe zasedanj Evropskega sveta v Stockholmu dne 23. in 24. marca 2001 in v Barceloni dne 15. in 16. marca 2002, na katerih so bile države članice pozvane, naj še naprej zmanjšujejo delež državne pomoči kot odstotek bruto domačega proizvoda in jo preusmerjajo proti bolj horizontalnim ciljem skupnega interesa, vključno s kohezijskimi cilji, se zdi podrobnejše proučevanje izkrivljanja, nastalega zaradi odobritve pomoči za ukrepe reševanja in prestrukturiranja, upravičen. To je tudi skladno s sklepi Evropskega sveta v Lizboni dne 23. in 24. marca 2000, katerih cilj je povečanje konkurenčnosti evropskega gospodarstva.
4. Izstop neučinkovitih podjetij je običajen del delovanja trga. Ne sme biti običajno, da država rešuje podjetje, ki zaide v težave. Pomoč za ukrepe reševanja in prestrukturiranja je povzročila enega od najbolj spornih primerov
5. Nadalje se podkrepi načelo o enkratni pomoči („enkrat in zadnjič“), da bi se izognili temu, da bi se pomoč za reševanje in prestrukturiranje uporabljala za umetno ohranjanje podjetij pri življenju.
6. Smernice iz leta 1999 razlikujejo med podporo za reševanje in podporo za prestrukturiranje, pri čemer je podpora za reševanje definirana kot začasna pomoč podjetju v težavah, da ostane pri življenju, za obdobje, ki je potrebno za izdelavo načrta za prestrukturiranje in/ali likvidacijo. Načeloma v tej fazi ni mogoče sprejeti nobenih ukrepov za prestrukturiranje, ki bi bili financirani z državno pomočjo. Vendar pa takšno strogo ločevanje med reševanjem in prestrukturiranjem povzroča težave. Podjetja v težavah morajo morda že sprejeti določene nujne strukturne ukrepe, da s tem ustavijo ali zmanjšajo slabšanje finančnega položaja v fazi reševanja. Te smernice zato razširjajo pojem „pomoči za reševanje“, da bodo lahko upravičenci sprejeli nujne ukrepe, ki so lahko tudi strukturne narave, kot so takojšnje zaprtje poslovalnice ali druga oblika opustitve dejavnosti, ki prinašajo izgubo. Zaradi nujnosti takšne pomoči morajo imeti države članice priložnost, da se odločijo za poenostavljeni postopek za njihovo odobritev.
7. Glede pomoči za prestrukturiranje, ki temelji na smernicah iz leta 1994, so smernice iz leta 1999 še naprej zahtevale od upravičenca precejšen prispevek za prestrukturiranje. V okviru teh sprememb je primerno ponovno še jasneje poudariti načelo, da mora biti ta prispevek realen in v njem ne sme biti všteta nobena pomoč. Prispevek upravičenca ima dvojni namen: po eni strani pokaže zaupanje trgov (lastnikov, upnikov) v to, da lahko podjetje v primernem časovnem obdobju obnovi sposobnost preživetja. Po drugi strani pa zagotavlja, da se pomoč za prestrukturiranje omeji na najnižjo vsoto, ki je potrebna za obnovo sposobnosti preživetja in se hkrati omejujev izkrivljanja konkurence. V zvezi s tem Komisija zahteva tudi izravnalne ukrepe, da se čimbolj zmanjša učinek na konkurentne.

⁽¹⁾ UL C 368, 23.12.1994, str. 12.

⁽²⁾ UL C 283, 19.9.1997, str. 2. Glej tudi opombo, ki se nanaša na naslov Poglavja 5.

⁽³⁾ UL C 288, 9.10.1999, str. 2.

8. Določba o pomoči za reševanje in prestrukturiranje podjetij v težavah je zakonita le ob upoštevanju določenih pogojev. Upravičujejo jo lahko na primer socialni ali regionalno politični razlogi, potreba po upoštevanju koristne vloge, ki jo v gospodarstvu igrajo mala in srednje velika podjetja („MSP“), ali v izjemnem primeru želja po vzdrževanju konkurenčne tržne strukture, ko bi izginjanje podjetij lahko vodilo k monopolni ali hudi oligopolni situaciji. Pod drugi strani pa ne bi bilo upravičeno, če bi umetno obdržati pri življenju podjetje v sektorju z dolgoročno strukturno presežno zmogljivostjo ali v primeru, da lahko podjetje preživi le s pomočjo ponavljajočih se državnih posegov.
11. Podjetje lahko velja za podjetje v težavah, tudi če ni izpolnjena nobena od okoliščin določenih v točki 10, zlasti ob prisotnosti običajnih znakov podjetja v težavah, kot so naraščajoče izgube, upadanje prometa, kopičenje zaloga, presežki prostih zmogljivosti, padanje denarnih tokov, naraščajoči dolгови, naraščajoči stroški obresti ali zmanjševanje čiste vrednosti sredstev. V težjih primerih je lahko podjetje že postalo plačilno nesposobno ali je po domačem pravu že v kolektivnem postopku v primeru insolventnosti. V slednjem primeru se te smernice uporabljajo za vsako pomoč, dodeljeno v okviru takšnih postopkov, katerih cilj je nadaljevanje poslovanja podjetja. V vsakem primeru pa je podjetje v težavah upravičeno le takrat, ko lahko dokaže, da si z lastnimi sredstvi ali sredstvi lastnikov/delničarjev ali iz tržnih virov, ne more opomoči.

2. OPREDELITVE IN PODROČJE UPORABE SMERNIC TER POVEZAVE Z DRUGIMI BESEDILI O DRŽAVNI POMOČI

2.1 Pojem „podjetje v težavah“

9. Skupnost nima opredelitve „podjetja v težavah“. Za namene teh smernic pa Komisija šteje za podjetje v težavah, ko ni zmožno z lastnimi sredstvi ali s sredstvi, ki jih lahko pridobi od svojih lastnikov/delničarjev ali upnikov, preprečiti izgube, ki bi brez zunanjega posredovanja državnih organov kratkoročno ali srednjeročno skoraj gotovo ogrozile obstoj družbe.
10. Za namen teh smernic je podjetje v težavah načeloma in ne glede na velikost, zlasti v naslednjih okoliščinah:
- (a) v primeru družbe z omejeno odgovornostjo⁽¹⁾, pri kateri je izgubljena več kot polovica njenega osnovnega kapitala⁽²⁾, in je bila v preteklih 12 mesecih izgubljena več kot četrtina tega kapitala ali
 - (b) v primeru podjetja, v katerem nosi vsaj nekaj članov neomejeno odgovornost za dolg podjetja⁽³⁾, kjer je izguba dosegla več kot polovico njenega kapitala, prikazanega v računovodski evidenci podjetja, in je bila v preteklih 12 mesecih izgubljena več kot četrtina tega kapitala ali
 - (c) ne glede na vrsto zadevnega podjetja, če po domači zakonodaji izpolnjuje kriterije za uvedbo kolektivnih postopkov insolventnosti.
- (a) izpolnjuje pogoje za podjetje v težavah v smislu teh smernic in
- (b) ni del večje poslovne skupine⁽⁴⁾, razen pod pogoji, določenimi v točki 13.
13. Podjetje, ki pripada večji poslovni skupini ali ga je ta skupina prevzela, običajno ni upravičeno do pomoči za reševanje ali prestrukturiranje, razen če je mogoče dokazati, da je vzrok težav v podjetju samem in te niso posledica samovoljnega prerazporejanja stroškov v skupini ter da so težave prehude, da bi jih lahko odpravila skupina sama. Če podjetje v težavah ustanovi podružnico, veljata podružnica in podjetje v težavah, ki jo nadzoruje, za skupino in lahko prejmeta pomoč pod pogoji, določenimi v tej točki.

⁽¹⁾ To velja zlasti za vrste podjetij, omenjenih v prvem pododstavku člena 1(1) Direktive Sveta 78/660/EGS (UL L 222, 14.8.1978, str. 11), kakor je bila nazadnje spremenjena z Direktivo Evropskega parlamenta in Sveta 2003/51/ES (UL L 178, 17.7.2003, str. 16).

⁽²⁾ Po analogiji z določbami člena 17 Direktive Sveta 77/91/EGS (UL L 26, 30.1.1977, str. 1), kakor je bila nazadnje spremenjena z Aktom o pristopu iz leta 2003.

⁽³⁾ To velja zlasti za vrste podjetij, omenjenih v drugem pododstavku člena 1(1) spremenjene Direktive Sveta 78/660/EGS.

⁽⁴⁾ Za ugotovitev, ali je podjetje neodvisno ali del skupine, se upoštevajo kriteriji, določeni v Prilogi I k Uredbi Komisije (ES) št. 68/2001 (UL L 10, 13.1.2001, str. 20), kakor je bila spremenjena z Uredbo (ES) št. 363/2004 (UL L 63, 28.2.2004, str. 20).

2.2 Opredelitev „pomoči za reševanje in prestrukturiranje“

14. Pomoč za reševanje in pomoč za prestrukturiranje sta zajeti v istih smernicah, ker se v obeh primerih država sooča s podjetjem v težavah ter sta reševanje in prestrukturiranje dve stopnji istega postopka, čeprav zahtevata različne procese.

15. Pomoč za reševanje je po naravi začasna in povratna pomoč. Njen osnovni cilj je omogočiti, da podjetje v težavah ostane pri življenju v obdobju, ki je potrebno za izdelavo načrta za prestrukturiranje/likvidacijo. Splošno načelo je, da pomoč za reševanje omogoča začasno podporo podjetju, ki se sooča z precejšnjim poslabšanjem finančnega položaja, ki se kaže v hudi likvidnostni krizi ali dejanski plačilni nesposobnosti. Takšna začasna pomoč mora omogočiti čas za analiziranje okoliščin, ki so povzročile težave, ter za razvoj ustreznega načrta za reševanje teh težav. Poleg tega mora biti pomoč za reševanje omejena na najnižjo potrebno vsoto. Z drugimi besedami, pomoč za reševanje nudi podjetju v težavah kratek odlog za obdobje, ki ni daljše od šestih mesecev. Pomoč mora predstavljati povratno likvidnostno pomoč v obliki poroštev za posojilo ali posojil, z obrestno mero, ki je vsaj primerljiva z obrestnimi merami posojil zdravim podjetjem in zlasti referenčnimi merami, ki jih je sprejela Komisija. Pomoč za reševanje ne sme financirati strukturnih ukrepov, ki ne zahtevajo takojšnjega ukrepanja, kot so spontana in nepreklicna udeležba države pri lastnih sredstvih podjetja.

16. Takoj ko je načrt za prestrukturiranje in likvidacijo, na katerega se nanaša prošnja za pomoč, potrjen in se začne izvajati, se vsa nadaljnja pomoč šteje za pomoč za prestrukturiranje. Ukrepi, vključno s strukturnimi ukrepi, ki jih je zaradi preprečevanja nadaljnjih izgub treba izvesti takoj, (na primer takojšnje prenehanje deficitnega področja dejavnosti), se lahko financirajo s pomočjo za reševanje, ob upoštevanju pogojev, omenjenih v delu 3.1 za posamezne pomoči in delu 4.3 za programe pomoči. Država članica bo morala dokazati nujnost takojšnje izvedbe takšnih strukturnih ukrepov, razen v primeru uporabe poenostavljenega postopka iz dela 3.1.2 Pomoč za reševanje običajno ne sme biti dodeljena za finančno prestrukturiranje.

17. Prestrukturiranje, na drugi strani, temelji na izvedljivem, skladnem in daljnosežnem načrtu za obnovo dolgoročne sposobnosti preživetja podjetja. Prestrukturiranje običajno

vključuje enega ali več naslednjih elementov: reorganizacijo in racionalizacijo dejavnosti podjetja na učinkovitejšem temelju, ki običajno vključuje prenehanje deficitnih dejavnosti, prestrukturiranje tistih obstoječih dejavnosti, ki lahko znova postanejo konkurenčne, in po možnosti širitev smeri novih in donosnih dejavnosti. Fizično prestrukturiranje mora običajno spremljati še finančno prestrukturiranje (kapitalske naložbe, zmanjšanje dolgov). Vendar pa ukrepi za prestrukturiranje, na katere se nanašajo te smernice, ne smejo biti omejeni na finančno pomoč, namenjeno pokritju preteklih izgub, ne da bi se ugotavljali razlogi za te izgube.

2.3 Področje uporabe

18. Te smernice se uporabljajo za podjetja v vseh sektorjih, razen podjetij, ki delujejo v sektorju premoga⁽¹⁾ ali jekla⁽²⁾, ne glede na katera koli posebna pravila za podjetja v težavah v zadevnem sektorju⁽³⁾. Z izjemo točke 79⁽⁴⁾, veljajo za ribiški sektor in sektor ribogojništva, ob upoštevanju posebnih pravil, opredeljenih v Smernicah za pregled državne pomoči ribištvu in ribogojstvu⁽⁵⁾. Poglavje 5 vsebuje nekatera dodatna pravila za kmetijstvo.

2.4 Združljivost s skupnim trgom

19. Člen 87(2) in (3) Pogodbe predvideva možnost, da pomoč v okviru člena 87(1) velja za združljivo s skupnim trgom. Razen primerov pomoči, predvidenih v členu 87(2), zlasti pomoči za nadomestitev škode, ki jo povzročijo naravne nesreče ali izjemni dogodki, ki niso zajeti v teh smernicah, je člen 87(3)(c) edina podlaga, na kateri se pomoč podjetjem v težavah lahko šteje za združljivo. Na podlagi te določbe je Komisija pristojna za odobritev „pomoči za olajšanje razvoja določenih gospodarskih dejavnosti (...), v kolikor takšna pomoč ne škoduje pogojem poslovanja v tolikšni meri, ki je v nasprotju s skupnim interesom“. To bi bilo zlasti v primeru pomoči za odpravo neskladja, ki so ga povzročile tržne napake, ali za zagotavljanje gospodarske in socialne kohezije.

⁽¹⁾ Člen 3 Uredbe Sveta (ES) št. 1407/2002 (UL L 205, 2.8.2002, str. 1), kakor je bila spremenjena z Aktom o pristopu iz leta 2003.

⁽²⁾ Točka 19 Sporočila Komisije o določenih vidikih obravnavanja zadev konkurence, ki izhajajo iz prenehanja veljavnosti Pogodbe ESPJ (UL C 152, 26.6.2002, str. 5). Točka 1 Sporočila Komisije o pomoči za reševanje in prestrukturiranje in pomoči za zaprtje za jeklarski sektor (UL C 70, 19.3.2002, str. 21). Ustrezni ukrepi, sprejeti glede na Večsektorski okvir za regionalno pomoč za večje investicijske projekte (UL C 70, 19.3.2002, str.8).

⁽³⁾ Posebna tovrstna pravila veljajo za letalski sektor (UL C 350, 10.12.1994, str. 5).

⁽⁴⁾ Z drugimi besedami, dodelitve pomoči MSP, ki ne izpolnjujejo pogojev, določenih v tej točki 79, so lahko kljub temu izvzete iz obveznosti posamične priglasitve.

⁽⁵⁾ UL C 19, 20.1.2001, str. 7.

20. Glede na to, da je ogrožen obstoj podjetja v težavah, se dokler ni zagotovljena njegova sposobnost preživetja, to podjetje toliko časa ne more šteti k ustreznim instrumentom za pospeševanje drugih ciljev javne politike. Posledično Komisija meni, da lahko zgolj ob izpolnjevanju pogojev, opredeljenih v teh smernicah, pomoč podjetjem v težavah prispeva k razvoju gospodarskih dejavnosti, ne da bi ob tem škodila trgovini v tolikšni meri, ki je v nasprotju z interesom Skupnosti. Če se podjetja, ki naj bi prejela pomoč za reševanje in prestrukturiranje, nahajajo na območjih, ki prejemajo podporo, bo Komisija upoštevala regionalne ozire iz člena 87(3)(a) in (c) Pogodbe, kot je opisano v točkah 55 in 56.

21. Komisija bo zlasti pozorna na potrebo po preprečevanju uporabe teh smernic za obhajanje načel, določenih v obstoječih okvirih in smernicah.

22. Na ocenitev pomoči za reševanje in prestrukturiranje ne smejo vplivati spremembe v lastništvu podjetja, ki mu je namenjena pomoč.

2.5 Prejemniki predhodne nezakonite pomoči

23. Če je bila podjetju v težavah predhodno dodeljena nezakonita pomoč, glede katere je Komisija sprejela negativno odločbo z nalogom za povračilo, in če takšno povračilo ni bilo opravljeno, v skladu s členom 14 Uredbe Sveta (ES) št. 659/1999 z dne 22. marca 1999 o določitvi podrobnih pravil za uporabo člena 93 Pogodbe ES⁽¹⁾, bo ocena kakršne koli pomoči za reševanje ali prestrukturiranje za isto podjetje upoštevala najprej kumulativni učinek stare pomoči in nove pomoči in nato dejstvo, da stara pomoč ni bila povrnjena⁽²⁾.

3. SPLOŠNI POGOJI ZA ODOBRITEV KOMISIJI POSAMIČNO PRIGLAŠENE POMOČI ZA REŠEVANJE IN/ALI PRESTRUKTURIRANJE

24. To poglavje obravnava izključno ukrepe pomoči, ki so Komisiji priglašeni posamično. Komisija lahko pod določenimi pogoji odobri programe pomoči za reševanje in prestrukturiranje. Ti pogoji so določeni v poglavju 4.

3.1 Pomoč za reševanje

3.1.1 Pogoji

25. Za odobritev s strani Komisije mora biti pomoč za reševanje, kakor je opredeljena v točki 15:

(a) likvidnostna pomoč v obliki poroštev za posojilo ali v obliki posojil⁽³⁾; v obeh primerih mora biti obrestna mera vsaj primerljiva z obrestno mero, ki jo plačujejo zdrava podjetja, in zlasti z referenčnimi merami, ki jih je sprejela Komisija. Vsako posojilo je treba odplačati in vsako poroštvo mora prenehati v obdobju največ 6 mesecev po izplačilu prvega obroka podjetju;

(b) biti utemeljena z resnimi socialnimi težavami in ne sme imeti neupravičenih škodljivih učinkov prelivanja na druge države članice;

(c) pri priglasitvi opremljena z zagotovitvijo zadevne države članice, da bo najkasneje šest mesecev po odobritvi ukrepa pomoči za reševanje, v primeru nepriglašene pomoči pa po prvem izvajanju tega ukrepa, Komisiji predložila načrt za prestrukturiranje ali načrt za likvidacijo ali dokazilo, da je bilo posojilo v celoti povrnjeno in/ali da je poroštvo prenehalo;

(d) omejena na znesek, ki je potrebna za delovanje podjetja v obdobju, za katerega je odobrena pomoč. Ta količina lahko vključuje pomoč za nujne strukturne ukrepe v skladu s točko 16. Potrebna količina mora temeljiti na likvidnostnih potrebah podjetja, ki želi preprečiti nadaljnje dolgove. Pri ugotavljanju tega zneska se upošteva rezultat formule iz Priloge. Kakršna koli pomoč za reševanje, ki presega rezultat tega izračuna, mora biti ustrezno obrazložena;

(e) v skladu s pogoji, določenimi v delu 3.3 (načelo o enkratni pomoči („enkrat in zadnji“)).

⁽¹⁾ UL L 83, 27.3.1999, str. 1. Uredba, kakor je bila spremenjena z Aktom o Pristopu iz leta 2003.

⁽²⁾ Zadeva C-355/95 P, Textilwerke Deggendorf proti Komisiji a.o. [1997] PSES I-2549.

⁽³⁾ Izjema je lahko pomoč za reševanje v bančnem sektorju, da lahko zadevna kreditna institucija začasno nadaljuje svojo bančno dejavnost, v skladu z veljavno nadzorno zakonodajo (Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta 2000/12/ES (UL L 126, 26.5.2000, str. 1). Vsekakor mora pomoč, dodeljena v drugačni obliki, kot v obliki poroštev za posojilo ali v obliki posojil, kot je opisano v točki (a), izpolnjevati splošna načela pomoči za reševanje in ne sme predstavljati strukturnih finančnih ukrepov v zvezi z lastnimi sredstvi banke. Kakršna koli pomoč, dodeljena v drugačni obliki, kot v obliki poroštev za posojila ali v obliki posojil, kot je opisano v pododstavku (a), se bo upoštevala pri preverjanju kakršnih koli izravnalnih ukrepov iz načrta za prestrukturiranje, v skladu s točkami od 38 do 42.

26. Če je država članica predložila načrt za prestrukturiranje v okviru šestih mesecev od datuma odobritve ali v primeru nepriglašene pomoči od izvajanja ukrepa, se rok za povrnitev posojila ali prenehanje poročstva podaljša za toliko časa, da Komisija sprejme odločitev o načrtu, razen če Komisija odloči, da takšno podaljšanje ni upravičeno.
27. Brez poseganja v člen 23 Uredbe (ES) št. 659/1999 in v možnost tožbe pred Sodiščem v skladu z drugim pododstavkom člena 88(2), bo Komisija začela postopke iz člena 88(2) Pogodbe, če država članica ne bo sporočila:
- (a) verjetnega in utemeljenega načrta za prestrukturiranje ali likvidacijo, ali
 - (b) dokazila, da je bilo posojilo v celoti povrnjeno in/ali da je poročstvo prenehalo pred pretekom šestmesečnega roka.
28. Komisija se lahko v vsakem primeru odloči, da bo začela takšne postopke, brez poseganja v člen 23 Uredbe (ES) št. 659/1999 in v možnost tožbe pred Sodiščem, v skladu z drugim pododstavkom člena 88 Pogodbe, če meni, da je bilo posojilo ali poročstvo zlorabljeno, ali da po preteku šestmesečnega roka ni več razloga za nepovrnjeno pomoč.
29. Odobritev pomoči za reševanje nujno ne pomeni, da bo pozneje odobrena tudi pomoč v okviru načrta za prestrukturiranje. Takšna pomoč mora biti ocenjena neodvisno.

3.1.2 Poenostavljen postopek

30. Komisija si bo zelo prizadevala, da bo po možnosti v obdobju enega meseca sprejela odločitev v zvezi s pomočmi, ki izpolnjujejo vse pogoje iz dela 3.1.1 ter hkrati vse naslednje zahteve:
- (a) zadevno podjetje ustreza vsaj enemu od treh kriterijev, določenih v točki 10;
 - (b) pomoč za reševanje je omejena na znesek, ki izhaja iz uporabe formule, določene v Prilogi, in ne presega 10 milijonov EUR.

3.2 POMOČ ZA PRESTRUKTURIRANJE

3.2.1 Osnovno načelo

31. Pomoč za prestrukturiranje je z vidika konkurence še posebej problematična, saj lahko neprimeren delež bremena strukturnih prilagoditev in spremljajočih socialnih in ekonomskih problemov prenese na druge

proizvajalce, ki shajajo brez pomoči, ter na druge države članice. Zato mora veljati splošno načelo, da se pomoč za prestrukturiranje odobri le v okoliščinah, v katerih je mogoče prikazati, da ne nasprotuje interesu Skupnosti. To bo mogoče le v primeru, da so izpolnjeni strogi kriteriji in da obstaja gotovost, da bodo kakršno koli izkrivljanje konkurence nadomestile koristi zaradi preživetja podjetja (na primer če je jasno, da bi neto učinek odpuščanja zaposlenih zaradi prenehanja delovanja podjetja, skupaj z učinki na njene dobavitelje, poglobil težave v zvezi z zaposlovanjem, ali izjemoma če bi imelo izginotje podjetja za rezultat monopolen ali hud oligopolen položaj) in da načeloma obstajajo zadostni izravnalni ukrepi v korist konkurentov.

3.2.2 Pogoji za odobritev pomoči

32. Ob upoštevanju posebnih določb za območja, ki prejemajo podporo, MSP in kmetijski sektor (glej točke 55, 56, 57, 59 in Poglavlje 5), bo Komisija odobrila pomoč le pod naslednjimi pogoji:

Upravičenost podjetja

33. Podjetje mora izpolnjevati pogoje za podjetje v težavah v smislu teh smernic (glej točke od 9 do 13).

Obnova dolgoročne sposobnosti preživetja

34. Dodelitev pomoči mora biti pogojena z izvajanjem načrta za prestrukturiranje, ki ga mora v vseh primerih posameznih pomoči potrditi Komisija, razen v primeru MSP, kot je določeno v delu 3.2.5.
35. Načrt za prestrukturiranje, katerega trajanje mora biti čim krajše, mora obnoviti dolgoročno sposobnost preživetja podjetja v smiselnem časovnem okviru in na podlagi realističnih predvidevanj prihodnjih pogojev poslovanja. Pomoč za prestrukturiranje mora zato biti vezana na trden načrt za prestrukturiranje, h kateremu se zaveže zadevna država članica. Načrt mora biti z vsemi potrebnimi podrobnostmi predložen Komisiji in mora vsebovati tudi tržno raziskavo. Izboljšanje sposobnosti preživetja mora biti v glavnem posledica notranjih ukrepov v načrtu za prestrukturiranje; lahko temelji na zunanjih dejavnostih, kot so spremembe cen in povpraševanja, na katere podjetje nima velikega vpliva, vendar samo, če so tržna predvidevanja splošno potrjena. Prestrukturiranje mora vključevati opustitev dejavnosti, ki bi tudi po prestrukturiranju v povzročale izgube strukturnem smislu.

36. Načrt za prestrukturiranje mora opisati okoliščine, ki so privedle do težav podjetja, in s tem nuditi temelj za ocenitev ustreznosti predlaganih ukrepov. Med drugim mora upoštevati sedanje stanje in pričakovano povpraševanje in ponudbo na ustreznem proizvodnem trgu v prihodnosti ter vsebovati scenarije, ki odražajo najbolj optimistična, najbolj pesimistična in vmesna predvidevanja ter značilne prednosti in slabosti podjetja. Podjetju mora omogočati, da se razvija v smeri nove strukture, ki mu nudi možnosti za dolgoročno sposobnost preživetja in omogoča, da podjetje stoji na lastnih nogah.
37. Načrt mora zagotavljati preobrat, ki bo podjetju omogočil, da bo po zaključku prestrukturiranja vse svoje stroške krilo samo, vključno z amortizacijo in finančnimi dajatvami. Pričakovani donos kapitala mora biti dovolj velik, da prestrukturiranemu podjetju omogoča samostojno konkuriranje na trgu. Če težave podjetja izvirajo iz napak v sistemu upravljanja podjetja, je treba uvesti ustrezne prilagoditve.
- Izogibanje neupravičenim izkrivljanjem konkurence
38. Treba je sprejeti ukrepe („izravnalni ukrepi“), ki bodo čim bolj zmanjšali škodljive učinke na pogoje poslovanja, tako da bodo manjši od zelenih pozitivnih učinkov. V nasprotnem primeru bo pomoč „v nasprotju s skupnimi interesi“ in zato nezdružljiva s skupnim trgom. Komisija bo pri ugotavljanju ustreznosti izravnalnih ukrepov upoštevala cilj obnove dolgoročne sposobnosti preživetja.
39. Ti ukrepi lahko vsebujejo prenos sredstev, zmanjševanje zmogljivosti ali prisotnosti na trgu in zmanjševanje vstopnih ovir na zadevnih trgih. Pri presojanju ustreznosti ukrepov bo Komisija upoštevala strukturo trga in pogoje konkurence in s tem preprečila, da bi kateri od teh ukrepov povzročil poslabšanje strukture trga, na primer tako, da bi posredno povzročil monopolen ali hud oligopolen položaj. Če država članica lahko dokaže, da bi nastal takšen položaj, je treba izravnalne ukrepe oblikovati tako, da se takšen položaj prepreči.
40. Ukrepi morajo biti sorazmerni z izkrivljajočimi učinki pomoči in zlasti z velikostjo⁽¹⁾ in relativno pomembnostjo podjetja na njegovem trgu ali trgih. Izvajati se morajo zlasti na tistem trgu ali trgih, kjer bo imelo podjetje po prestrukturiranju pomemben tržni položaj. Stopnjo zmanjševanja je treba ugotoviti za vsak primer posebej. Komisija bo ugotovila obseg potrebnih ukrepov
- na podlagi tržne raziskave, priložene načrtu za prestrukturiranje in, kjer je to primerno, tudi na podlagi kakršnih koli drugih informacij, ki so na voljo Komisiji, vključno z informacijami, ki so jih predložile zainteresirane stranke. Zmanjševanje mora biti sestavni del prestrukturiranja, kot je opredeljeno v načrtu za prestrukturiranje in temu priloženih pogojih. To načelo se uporabi ne glede na to, ali je bil ta prenos opravljen pred ali po dodelitvi državne pomoči, če je del istega prestrukturiranja. Odpis dolgov in opustitev deficitnih dejavnosti, ki bi ju bilo v vsakem primeru treba izvesti zato, da se obnovi sposobnost podjetja za preživetje, ne štejeta za zmanjševanje zmogljivosti ali prisotnosti na trgu z namenom ocenitve izravnalnih ukrepov. Takšna ocenitev bo upoštevala kakršno koli predhodno dodeljeno pomoč.
41. Ta pogoj pa običajno ne velja za majhna podjetja, saj je mogoče domnevati, da priložnostna pomoč majhnim podjetjem običajno ne izkrivi konkurence v tolikšni meri, ki bi bila v nasprotju s skupnim interesom, razen če pravila sektorja o državni pomoči določajo drugače ali če je upravičenec dejaven na trgu z dolgotrajno presežno zmogljivostjo.
42. Če je upravičenec dejaven na trgu z dolgotrajno strukturno presežno zmogljivostjo, kot je določeno v Večsektorskem okviru za regionalno pomoč za večje investicije⁽²⁾, je morda potrebno zmanjšati zmogljivost ali prisotnost na trgu za 100 %⁽³⁾.
- Pomoč omejena na najnižjo vsoto: realen prispevek brez pomoči
43. Količina in intenzivnost pomoči morata biti omejeni na najnižjo vsoto stroškov, potrebnih za prestrukturiranje, ob upoštevanju obstoječih finančnih virov podjetja, njegovih delničarjev ali poslovne skupine, v katero podjetje spada. Pri takšni oceni se upošteva kakršna koli predhodno dodeljena pomoč za reševanje. Upravičenci do pomoči bodo morali prispevati pomemben delež k načrtu za prestrukturiranje iz lastnih virov, tudi prodajo sredstev ki niso bistvenega pomena za preživetje podjetja, ali iz zunanjega financiranja pri tržnih pogojih. Takšen prispevek kaže, da trgi verjamejo, da lahko podjetje znova postane sposobno preživeti. Takšen prispevek mora biti realen, tj. dejanski, izključevati mora vse pričakovane prihodnje dobičke, kot je denarni tok, in mora biti čim višji.

(1) Z ozirom na to lahko Komisija tudi upošteva, ali se zadevno podjetje šteje za srednje ali za veliko podjetje.

(2) UL C 70, 19.3.2002, str. 8.

(3) V takšnih primerih Komisija dovoli le pomoč za zmanjševanje socialnih stroškov prestrukturiranja, v skladu z delom 3.2.6 in okoljsko pomočjo za čiščenje onesnaženih krajev, ki bi sicer lahko bili opuščeni.

44. Komisija običajno šteje za ustrezne naslednje prispevke ⁽¹⁾ k prestrukturiranju: vsaj 25 % v primeru majhnih podjetij, in vsaj 40 % v primeru srednjih podjetij in vsaj 50 % za velika podjetja. V izjemnih okoliščinah in v primerih posebnih težav, ki jih mora država članica dokazati, lahko Komisija sprejme nižji prispevek.
45. Zaradi omejevanja izkrivljajočega učinka mora biti znesek pomoči ali oblika, v kateri se dodeli, takšna, da podjetje ne dobi presežka denarnih sredstev, ki bi se lahko uporabil za agresivne, tržno izkrivljajoče ukrepe, ki niso povezani s postopkom prestrukturiranja. Komisija bo v skladu s tem pregledala stopnjo obveznosti podjetja po prestrukturiranju, vključno s situacijo po kakršnem koli odlogu ali zmanjšanju dolgov, zlasti v okviru nadaljevanja dejavnosti po kolektivnih stečajnih postopkih proti podjetju na podlagi nacionalne zakonodaje ⁽²⁾. Nobena od pomoči ne sme biti namenjena financiranju novih investicij, ki niso bistvenega pomena za obnovo sposobnosti podjetja za preživetje.

Posebni pogoji za odobritev pomoči

46. Poleg izravnalnih ukrepov, opisanih v točkah od 38 do 42, lahko Komisija določi kakršne koli pogoje in obveznosti, za katere meni, da so potrebni zato, da se prepreči, da bi pomoč izkrivila konkurenco v tolikšni meri, ki bi bila v nasprotju s skupnim interesom, v primeru da se zadevna država članica ni zavezala k sprejetju takšnih pravil. Od države članice lahko na primer zahteva, da:
- (a) sama sprejme določene ukrepe (na primer, da določene trge, ki so neposredno ali posredno povezani z dejavnostmi podjetja, odpre za druge subjekte v Skupnosti, ob upoštevanju zakonodaje Skupnosti);
 - (b) podjetju prejemniku naloži določene obveznosti;
 - (c) med obdobjem prestrukturiranja podjetju prejemniku ne dodeli nobene druge vrste pomoči.

Popolno izvajanje načrta za prestrukturiranje in upoštevanje pogojev

47. Podjetje mora v celoti izvesti načrt prestrukturiranja in opraviti vse druge obveznosti, določene v odločbi Komisije o dodelitvi pomoči. Vsako neizvajanje načrta ali neizpolnjevanje drugih obveznosti bo Komisija štela za

⁽¹⁾ Glej točko 7. Ta minimalni prispevek ne sme vključevati nikakršne pomoči. To na primer ne velja, če ima posojilo subvencionirano obrestno mero ali je podprto s poroštvo vlade, ki vsebuje elemente pomoči.

⁽²⁾ Glej točko 10(c).

zlorabo pomoči, brez poseganja v člen 23 Uredbe (ES) št. 659/1999 in v možnost tožbe pred Sodiščem v skladu z drugim pododstavkom člena 88(2) Pogodbe.

48. Če ukrepi za prestrukturiranje zajemajo več let in vključujejo velike zneske pomoči, lahko Komisija zahteva, da se izplačilo pomoči razdeli na dele, in izplačilo vsakega dela pogojuje z:
- (i) pred vsakim izplačilom potrditvijo ustreznega izvajanja vsake stopnje v načrtu prestrukturiranja, v skladu z načrtovanim časovnim načrtom ali
 - (ii) njegovo odobritvijo, pred vsakim izplačilom, po preverjanju, ali se načrt ustrezno izvaja.

Spremljanje in letno poročilo

49. Zadevne države članice morajo Komisiji redno pošiljati podrobna poročila, da lahko ta zagotovi ustrezno izvajanje načrta prestrukturiranja.
50. V primeru pomoči velikim podjetjem mora biti običajno prvo od teh poročil Komisiji predloženo najkasneje šest mesecev po odobritvi pomoči. Nato je treba poročila pošiljati Komisiji vsaj enkrat letno, ob določenem datumu, dokler ni ugotovljeno, da so cilji načrta za prestrukturiranje doseženi. Vsebovati morajo vse podatke, ki jih Komisija potrebuje, da lahko spremlja izvajanje načrta prestrukturiranja, časovni načrt za izplačila podjetju ter podatke o njegovem finančnem položaju in izpolnjevanju vsakršnih pogojev in obveznosti, določenih v sklepu o odobritvi pomoči. Vključevati morajo zlasti vse ustrezne informacije o kakršni koli pomoči za kakršen koli namen, ki jo je podjetje prejelo v obdobju prestrukturiranja, bodisi posamično ali v okviru splošnega programa (glej točke od 68 do 71). Če Komisija ob bolj natančno določenem času potrebuje potrditev določenih ključnih informacij, na primer o zaprtju ali zmanjšanju zmogljivosti, lahko zahteva, da se poročila oddajajo pogojskeje.
51. V primeru MSP je običajno dovolj, če podjetje prejemnik vsako leto predloži bilanco stanja in bilanco uspeha, razen če so bili v sklepu o odobritvi pomoči določeni strožji pogoji.

3.2.3 Sprememba načrta prestrukturiranja

52. Če je bil načrt prestrukturiranja odobren, lahko zadevna država članica med obdobjem prestrukturiranja Komisijo zaprosi za odobritev sprememb načrta prestrukturiranja in zneska pomoči. Komisija lahko takšne spremembe dovoli, če izpolnjujejo naslednje pogoje:

- (a) spremenjen načrt mora še vedno vsebovati povrnitev sposobnosti preživetja v okviru smiselnega časovnega obdobja;
- (b) če se znesek pomoči poveča, morajo biti kakršni koli potrebni izravnalni ukrepi obsežnejši od tistih, ki so bili prvotno določeni;
- (c) če so predlagani izravnalni ukrepi manjši od teh, ki so bili prvotno načrtovani, se mora znesek pomoči ustrezno zmanjšati;
- (d) novi časovni načrt za izvajanje izravnalnih ukrepov je lahko v zaostanku glede na prvotno sprejet časovni načrt zgolj zaradi razlogov, ki so zunaj nadzora podjetja ali države članice. V nasprotnem primeru je treba znesek pomoči ustrezno zmanjšati.

53. Če se pogoji, ki jih je določila Komisija, ali obveznosti, ki jih je dala država članica, sprostijo, je treba ustrezno zmanjšati znesek pomoči, ali pa določiti druge pogoje.

54. Če država članica uvede spremembe v potrjeni program prestrukturiranja, ne da bi o tem ustrezno obvestila Komisijo, Komisija začne postopke v skladu s členom 88(2) Pogodbe, kot je določeno v členu 16 Uredbe (ES) št. 659/1999 (zloraba pomoči), brez poseganja v člen 23 Uredbe (ES) št. 659/1999 in v možnost tožbe pred Sodiščem v skladu z drugim pododstavkom člena 88(2) Pogodbe.

3.2.4 Pomoč za prestrukturiranje na območjih, ki prejemajo podporo

55. Ker je gospodarska in socialna kohezija prioritetni cilj Skupnosti v skladu s členom 158 Pogodbe in ker morajo v skladu s členom 159⁽¹⁾ k temu cilju prispevati tudi druge politike, mora Komisija pri ocenjevanju pomoči za prestrukturiranje v področjih, ki prejemajo podporo, upoštevati potrebe regionalnega razvoja. Dejstvo, da se podjetje v težavah nahaja na območju, ki prejema podporo, pa ne sme upravičevati popustljivega pristopa

⁽¹⁾ Člen 159 Pogodbe ES med drugim določa, da „oblikovanje in izvajanje politik in ukrepov Skupnosti in uresničevanje notranjega trga upošteva cilje, predvidene v členu 158, in prispeva k njihovem doseganju“.

do pomoči za prestrukturiranje: srednjeročno in dolgoročno področju ne koristi, da bi se podjetja umetno vzdrževala. Poleg tega je za pospeševanje regionalnega razvoja za sama območja najbolj koristno, da začnejo uporabljati lastna sredstva, da čimprej razvijejo dejavnosti, ki so donosne in trajnostne. Navsezadnje je treba izkrivljanja konkurence čimbolj zmanjšati tudi v primeru pomoči podjetjem na območjih, ki prejemajo podporo. V okviru tega je treba upoštevati tudi možne škodljive učinke prelivanja v zadevnem območju in drugih območjih, ki prejemajo podporo.

56. Kriteriji, naštetih v točkah od 32 do 54 tako enako veljajo za območja, ki prejemajo podporo, tudi pri proučevanju potreb regionalnega razvoja. Na območjih, ki prejemajo podporo, so lahko pogoji za odobritev pomoči manj strogi glede izvajanja izravnalnih ukrepov in višine prispevka upravičenca, razen če pravila o državni pomoči v določenem sektorju določajo drugače. V primerih, ko se zmanjševanje zmogljivosti ali prisotnosti na trgu zdi najprimernejši ukrep za preprečevanje neupravičenih izkrivljanj konkurence, je, če to opravičujejo potrebe regionalnega razvoja, zahtevano zmanjšanje v območjih, ki prejemajo podporo, manjše kot v ostalih območjih. V teh primerih, ki jih mora zadevna država članica dokazati, obstaja razlika med območji, upravičenimi do regionalne pomoči iz člena 87(3)(a) Pogodbe, in območji, upravičenimi do pomoči iz člena 87(3)(c), da se upošteva večja resnost regionalnih problemov prvih od obeh vrst območij.

3.2.5 Pomoč za prestrukturiranje MSP

57. Pomoč majhnim podjetjem⁽²⁾ ima manjši vpliv na pogoje poslovanja kot pomoč, dodeljena srednjim in velikim podjetjem. To velja tudi za pomoč za prestrukturiranje, tako da so pogoji, določeni v točkah od 32 do 54, manj strogi:

- (a) dodelitev pomoči majhnim podjetjem za namene prestrukturiranja običajno ni povezana z izravnalnimi ukrepi (glej točko 41), razen če pravila o državni pomoči v določenem sektorju določajo drugače;
- (b) zahteve glede vsebine poročil so manj stroga za majhna in srednja podjetja (glej točke 49, 50 in 51).

⁽²⁾ Kot je določeno v Priporočilu Komisije 2003/361/ES (UL L 124, 20.5.2003, str. 36). Do 31. decembra 2004 je ustrezna definicija v Priporočilu Komisije 96/280/ES (UL L 107, 30.4.1996, str. 4).

58. Kljub temu pa se za MSP v celoti uporablja načelo o enkratni pomoči („enkrat in zadnjič“, del 3.3).
59. Za načrt MSP za prestrukturiranje ni potrebna odobritev s strani Komisije. Vendar pa mora načrt ustrezati zahtevam, določenim v točkah od 35 do 37, zadevna država članica pa ga mora potrditi in sporočiti Komisiji. Dodelitev pomoči je pogojena s popolnim izvajanjem načrta za prestrukturiranje. Država članica je odgovorna za preverjanje izpolnjevanja pogojev.
- 3.2.6 Pomoč za kritje socialnih stroškov prestrukturiranja
60. Načrti za prestrukturiranje običajno povzročijo opustitev prizadetih dejavnosti. Takšni ukrepi so pogosto potrebni za racionalizacijo in večjo učinkovitost, ne glede na kakršno koli zmanjšanje zmogljivosti, ki je lahko pogoj za dodelitev pomoči. Ne glede na razloge za takšne ukrepe, ti ponavadi vodijo v zmanjšanje delovne sile v podjetju.
61. Delovna zakonodaja držav članic lahko vsebuje splošne programe socialne varnosti, v okviru katerih se nadomestila presežnim zaposlenim in predčasne pokojnine plačujejo neposredno presežnim zaposlenim. Takšni programi ne pomenijo državne pomoči, v smislu člena 87(1) Pogodbe.
62. Splošni programi za socialno podporo poleg neposrednih nadomestil presežnim zaposlenim in predčasnih pokojnin za zaposlene pogosto predvidevajo, da država krije stroške nadomestil, ki jih podjetje dodeli presežnim delavcem in ki presegajo njegove zakonske in pogodbene obveznosti. V primerih, ko so takšni programi na splošno na voljo brez sektorskih omejitev vsakemu presežnemu delavcu, ki izpolnjuje predhodno določene pogoje za avtomatsko upravičenost, zanje ne velja, da vključujejo pomoč iz člena 87(1) za podjetja, ki izvajajo prestrukturiranje. Če pa se programi uporabljajo za podporo prestrukturiranju v določenih dejavnostih, lahko vključujejo pomoč zaradi svojega selektivnega načina uporabe⁽¹⁾.
63. Obveznosti samega podjetja v skladu z zaposlitveno zakonodajo ali kolektivnimi pogodbami s sindikati, v okviru katerih mora podjetje poskrbeti za nadomestila presežnim zaposlenim in/ali zgodnje pokojnine, so del običajnih stroškov poslovanja, ki jih mora podjetje kriti iz lastnih virov. Zaradi tega se mora vsak prispevek države k tem stroškom šteti za pomoč. To velja ne glede na to, ali so plačila izplačana neposredno podjetju, ali pa zaposlenim prek vladne agencije.
64. Komisija nima nikakršnih vnaprejšnjih ugovorov zoper takšno pomoč, kadar je dodeljena podjetjem v težavah, saj prinaša gospodarske koristi, ki presegajo interese zadevnega podjetja, ter olajšujejo strukturne spremembe in zmanjšujejo težave.
65. Poleg kritja stroškov nadomestil za presežne zaposlene in zgodnjih pokojnin je pomoč pogosto dodeljena v zvezi s posebnim programom prestrukturiranja za izobraževanje, svetovanje in praktično pomoč pri iskanju alternativne zaposlitve, pomoč pri preemstitvi ter strokovno izobraževanje in pomoč delavcem, ki želijo začeti z novo dejavnostjo. Komisija je dosledno naklonjena takšni pomoči, če se dodeli podjetjem v težavah.
66. Vrsta pomoči, ki je opisana v točkah od 62 do 65, mora biti jasno opredeljena v načrtu za prestrukturiranje, saj se pomoč za socialne ukrepe izključno v korist presežnih zaposlenih ne upošteva pri določitvi obsega izravnalnih ukrepov iz točk od 38 do 42.
67. Zaradi skupnega interesa bo Komisija v okviru načrta za prestrukturiranje zagotovila, da bodo socialni učinki prestrukturiranja v državah članicah, razen v tisti, ki dodeli pomoč, čim manjši.
- 3.2.7 Potreba po obveščanju Komisije o kakršni koli pomoči, dodeljeni podjetju prejemniku med obdobjem prestrukturiranja
68. Če je pomoč za prestrukturiranje, ki jo dobi veliko ali srednje podjetje, preverjena v okviru teh Smernic, dodelitev kakršne koli druge pomoči med obdobjem prestrukturiranja, tudi če je v skladu s programom, ki je že bil odobren, običajno vpliva na ocenitev obsega izravnalnih ukrepov s strani Komisije.

⁽¹⁾ V svoji sodbi zadevi C-241/94, (Francija proti Komisiji [1996] PSES I-4551), (Kimberly Clark Sopalin) je Sodišče potrdilo, da diskrecijski sistem financiranja iz nacionalnega sklada za zaposlovanje s strani Francoskih organov lahko povzroči, da so določena podjetja v boljšem položaju kot druga, in zato velja za pomoč v smislu člena 87(1) Pogodbe. (Sodišče ni podvomilo v odločbo Komisije, da pomoč ni skladna s skupnim trgom).

69. Priglasitev pomoči za prestrukturiranje velikega ali srednjega podjetja mora navajati vsakršno drugo pomoč, ki naj bi jo v skladu z načrti med obdobjem prestrukturiranja prejelo podjetje, razen če zanj velja de minimis pravilo ali uredba o izvetju. Komisija bo takšno pomoč upoštevala pri ocenitvi pomoči za prestrukturiranje.

70. Pomoč, ki je dejansko dodeljena velikemu ali srednjemu podjetju med obdobjem prestrukturiranja, vključno s pomočjo, dodeljeno v skladu z odobrenim programom, mora biti posamično priglašena Komisiji, v kolikor ta v času odločanja o pomoči za prestrukturiranje ni bila obveščena o tem.

71. Komisija zagotovi, da dodelitev pomoči iz odobrenih programov ne more zaobiti zahtev teh smernic.

3.3 Načelo o enkratni pomoči („Enkrat in zadnjič“)

72. Pomoč za reševanje je enkratno dejanje, katerega osnovni namen je, da ohrani podjetje pri življenju med omejenim obdobjem, v katerem se lahko oceni njegova prihodnost. Ne sme se dovoliti, da bi ponovljena dodelitev pomoči za reševanje, ki bi zgolj ohranjala obstoječe stanje, odložila to, kar je neizbežno, na kasnejši čas, ter med tem preložila gospodarske in socialne probleme na druge, učinkovitejše proizvajalce ali druge države članice. Zato se pomoč za reševanje dodeli le enkrat (pogoj o enkratni pomoči („enkrat in zadnjič“)). V skladu z istim načelom, da se prepreči krivična pomoč podjetjem, ki lahko preživijo zgolj zaradi ponavljajoče se državne podpore, se pomoč za prestrukturiranje dodeli le enkrat. Če se pomoč za reševanje dodeli podjetju, ki je že dobilo pomoč za prestrukturiranje, je mogoče sklepati, da so težave upravičenca ponavljajoče se narave in da ponovni posegi države povzročajo izkrivljanja konkurence, ki so v nasprotju s skupnim interesom. Takšni ponovni posegi države niso dovoljeni.

73. Pri priglasitvi načrtovane pomoči za reševanje ali prestrukturiranje Komisiji mora država članica navesti, ali je zadevno podjetje v preteklosti že prejelo pomoč za reševanje ali prestrukturiranje, vključno s kakršno koli takšno pomočjo, dodeljeno pred začetkom uporabe teh smernic, in kakršno koli nepriglašeno pomočjo⁽¹⁾. V tem primeru in če je od dodelitve pomoči za reševanje ali od konca obdobja prestrukturiranja ali od ustavitve izvajanja načrta za prestrukturiranje preteklo manj kot 10 let

(upošteva se tisto, kar je bilo najkasneje), Komisija ne dovoli dodelitve nadaljnje pomoči za reševanje ali prestrukturiranje. Izjeme od tega pravila so dovoljene v naslednjih primerih:

(a) če dodelitev pomoči za prestrukturiranje sledi dodelitvi pomoči za reševanje kot del enotnega ukrepa za prestrukturiranje;

(b) če je bila pomoč za reševanje dodeljena v skladu s pogoji v delu 3.1.1 in tej pomoči ni sledilo prestrukturiranje z državno podporo, če:

(i) če bi bilo smiselno pričakovati, da bo podjetje po dodelitvi pomoči za reševanje sposobno preživeti v dolgoročnem smislu, in

(ii) je potrebna nova pomoč za reševanje ali prestrukturiranje po najmanj petih letih zaradi nepredvidljivih okoliščin⁽²⁾,

(c) v izjemnih in nepredvidljivih okoliščinah, za katere podjetje ni odgovorno.

V primerih iz točk (b) in (c), se ne more uporabiti poenostavljeni postopek, omenjen v delu 3.1.2.

74. Na uporabo tega pravila na noben način ne bodo vplivale spremembe lastništva podjetja prejemnika zaradi dodelitve pomoči ali zaradi kakršnega koli sodnega ali upravnega postopka, zaradi česar dobi bilanca stanja trdnjšo podlago, se obveznosti podjetja zmanjšajo ali njegovi prejšnji dolgovi zbrisajo, če nadaljuje z opravljanjem dejavnosti isto podjetje.

75. Če je pomoč za reševanje ali prestrukturiranje prejela poslovna skupina, Komisija običajno ne dovoli nadaljnje pomoči za reševanje ali prestrukturiranje sami skupini ali kakršnim koli subjektom, ki pripadajo tej skupini, razen v primeru, da je preteklo 10 let od dodelitve pomoči za reševanje ali od konca obdobja prestrukturiranja ali od ustavitve izvajanja načrta, pri čemer se upošteva tisto, kar je bilo najkasneje. Če je subjekt, ki pripada poslovni skupini, prejel pomoč za reševanje ali prestrukturiranje, skupina kot celota, kakor tudi ostali subjekti v skupini ostajajo upravičeni do pomoči za reševanje ali prestrukturiranje (ob upoštevanju drugih določb teh smernic), razen predhodnega upravičenca do pomoči. Države članice morajo zagotoviti, da nobena pomoč ne bo prešla od skupine ali drugih subjektov skupine predhodnega upravičenca za pomoč.

⁽¹⁾ V zvezi z nepriglašeno pomočjo, bo Komisija v svoji oceni upoštevala možnost, da bi lahko bila tudi kakšna druga pomoč, ki ni pomoč za reševanje ali prestrukturiranje, označena za skladno s skupnim trgov.

⁽²⁾ Nepredvidljive okoliščine so tiste, ki jih vodstvo podjetja v času oblikovanja načrta za prestrukturiranje na noben način ne bi moglo predvidevati in ki niso nastale zaradi malomarnosti ali napak vodstva podjetja ali odločitev skupine, v katero spada.

76. Če podjetje prevzame sredstva drugega podjetja, zlasti podjetja, ki je bil predmet postopkov, omenjenih v točki 74 ali kolektivnih stečajnih postopkov, sproženih na podlagi nacionalne zakonodaje, in ki je že prejelo pomoč za reševanje in prestrukturiranje, za odkupovalca ne velja zahteva o enkratni pomoči, če so izpolnjeni vsi naslednji pogoji:

- (a) odkupovalec je očitno ločen od starega podjetja;
- (b) odkupovalec je sredstva starega podjetja kupil po tržnih cenah;
- (c) likvidacija ali sanacija in odkup starega podjetja niso zgolj sredstva za izogibanje uporabi načela o enkratni pomoči: Komisija lahko to ugotovi, če so bile na primer težave odkupovalca očitno predvidljive v času, ko je prevzel sredstva starega podjetja.

77. Treba je poudariti, da v okviru teh smernic ni mogoče odobriti pomoči za nakup sredstev, saj ta predstavlja pomoč za začetne investicije.

4. PROGRAMI POMOČI ZA MSP

4.1 Splošna načela

78. Komisija bo odobrila programe pomoči za reševanje in/ali prestrukturiranje za majhna in srednja podjetja v težavah le v primeru, da zadevna podjetja ustrezajo definiciji majhnih in srednjih podjetij, ki jo uporablja Skupnost. Ob upoštevanju naslednjih posebnih določb bo združljivost takšnih pomoči ocenjena glede na pogoje, določene v poglavjih 2 in 3, razen dela 3.1.2, ki ne velja za programe pomoči. Kakršna koli pomoč, ki je odobrena v okviru programa in ne ustreza enemu od teh kriterijev, mora biti priglašena posamično in v naprej odobrena s strani Komisije.

4.2 Upravičenost

79. Za dodelitev pomoči v okviru programov, dodeljenih majhnim in srednjim podjetjem od začetka uporabe teh smernic, posamična priglasitev ni potrebna zgolj v primeru, da zadevno podjetje izpolnjuje vsaj enega od treh kriterijev iz točke 10, razen če pravila o državnih pomočeh v določenem sektorju določajo drugače. Pomoč podjetjem, ki ne ustrezajo nobenemu od teh treh kriterijev, je treba Komisiji priglasiti posamično, tako da lahko

ta presodi, ali podjetja izpolnjujejo pogoje za podjetje v težavah. Pomoč podjetjem, dejavnim na trgu, ki z dolgotrajno strukturno presežno zmogljivostjo, ne glede na velikost upravičenca, mora biti Komisiji priglašena posamično, tako da lahko ta oceni izvajanje točke 42.

4.3 Pogoji za odobritev programov pomoči za reševanje

80. Za odobritev s strani Komisije morajo programi pomoči izpolnjevati pogoje, določene v točkah (a), (b), (d) in (e) v točki 25. Nadalje je pomoč za reševanje mogoče dodeliti za največ šest mesecev, med tem časom pa je treba opraviti analizo položaja podjetja. Pred koncem tega obdobja mora država članica bodisi potrditi načrt prestrukturiranja ali likvidacije, bodisi zahtevati povrnitev posojila in pomoči v skladu z rizično premijo upravičenca.

81. Kakršna koli pomoč za reševanje, ki je dodeljena za več kot tri mesece ali ki po šestih mesecih ni povrnjena, mora biti posamično priglašena Komisiji.

4.4 Pogoji za odobritev programov pomoči za prestrukturiranje

82. Komisija bo odobrila programe pomoči za prestrukturiranje le v primeru, da je dodelitev pomoči pogojena s tem, da prejemnik v celoti izvaja načrt prestrukturiranja, ki ga je odobrila država članica, in da izpolnjuje naslednje pogoje:

- (a) obnova sposobnosti preživetja: veljajo kriteriji iz točk od 34 do 37;
- (b) izogibanje neupravičenemu izkrivljanju konkurence: ker pomoč majhnim podjetjem manj izkrivlja konkurenco, se načelo iz točk od 38 do 42 ne uporablja, razen če pravila o državni pomoči v določenem sektorju določajo drugače. Programi pomoči morajo vendarle zagotavljati, da podjetja prejemniki med izvajanjem prestrukturiranja ne povečajo svojih zmogljivosti. Za srednja podjetja veljajo točke od 38 do 42;
- (c) pomoč je omejena na najnižji potrebni znesek: se uporabljajo načela iz točk 43, 44 in 45;
- (d) sprememba načrta za prestrukturiranje: kakršne koli spremembe načrta morajo biti v skladu s pravili iz točk od 52, 53 in 54.

4.5 Skupni pogoji za odobritev programov pomoči za reševanje in/ali prestrukturiranje

83. Programi morajo določati najvišji znesek pomoči, ki ga je mogoče dodeliti kakršnemu koli podjetju kot del ukrepa za dodelitev pomoči za reševanje in/ali prestrukturiranje, vključno s primeri, ko je načrt spremenjen. Katera koli pomoč, ki presega ta znesek, mora biti Komisiji priglašena posamično. Najvišji znesek pomoči, v obliki kombinirane pomoči za reševanje in prestrukturiranje, dodeljene enemu samemu podjetju, ne sme presegati 10 milijonov EUR, vključno s katero koli pomočjo pridobljeno iz drugih virov in drugih programov.

84. Poleg tega je treba spoštovati načelo o enkratni pomoči. Uporablja se pravilo iz dela 3.3.

85. Države članice morajo Komisiji posamično priglasiti ukrepe, kadar eno podjetje prevzame sredstva drugega podjetja, ki je samo že prejelo pomoč za reševanje ali prestrukturiranje.

4.6 Spremljanje in letna poročila

86. Točke 49, 50 in 51 se ne uporabljajo za programe pomoči. Pogoj za odobritev je predložitev, običajno enkrat letno, poročil o izvajanju programa, ki vsebujejo informacije, določene v navodilih Komisije o standardiziranih poročilih⁽¹⁾. Poročila morajo vsebovati tudi seznam upravičenih podjetij, ki za vsako navaja:

- (a) ime podjetja;
- (b) njegovo kodo sektorja, s pomočjo kod NACE⁽²⁾ trimesčnih kod za klasifikacijo sektorjev;
- (c) število zaposlenih;
- (d) podatke o letnem prometu in bilanci stanja;
- (e) znesek dodeljene pomoči;
- (f) znesek in obliko prispevka upravičenca;

⁽¹⁾ Glej Prilogo III. A in B (standardiziran format za obstoječo državno pomoč) k Uredbi Komisije (ES) št. 794/2004 z dne 21. aprila 2004 o sprejetju določb za izvajanje Uredbe Sveta (ES) št. 659/1999 o določitvi podrobnih pravil za uporabo člena 93 Pogodbe ES (UL L 140, 30.4.2004, str. 1).

⁽²⁾ Statistična klasifikacija gospodarskih dejavnosti v Evropski Skupnosti, ki jo je izdal Statistični urad Evropskih skupnosti.

(g) kjer je to primerno, obliko in stopnjo izravnalnih ukrepov;

(h) kjer je to primerno, kakršno koli pomoč za prestrukturiranje ali drugo podporo, ki se šteje kot taka in ki jo je podjetje prejelo v preteklosti;

(i) ali je bilo upravičeno podjetje likvidirano ali predmet kolektivnih stečajnih postopkov pred koncem obdobja prestrukturiranja.

5. DOLOČBE, KI SE UPORABLJAJO ZA POMOČ ZA PRESTRUKTURIRANJE V KMETIJSKEM SEKTORJU⁽²⁾

5.1 Izravnalni ukrepi

87. Točke od 38 do 42 ter 57 in 82(b) predvidevajo, da v primeru majhnih podjetij običajno ne velja zahteva po izravnalnih ukrepih, razen če pravila o državni pomoči v določenem sektorju določajo drugače. V kmetijskem sektorju Komisija običajno zahteva, da izravnalne ukrepe, v skladu s načeli iz točk od 38 do 42, izvajajo vsi prejemniki pomoči za prestrukturiranje, ne glede na njihovo velikost.

5.2 Opredelitev presežne zmogljivosti

88. Za namene teh smernic Komisija pri vsakem primeru posebej opredeli strukturno presežno zmogljivost v kmetijskem sektorju, ob upoštevanju zlasti obsega in razvoja ukrepov za stabilizacijo trga za zadevno kategorijo proizvodov v zadnjih treh letih, še posebej izvoznih nadomestil in umika proizvodov iz prodaje, razvoja cen na svetovnem trgu in prisotnosti sektorskih omejitev v zakonodaji Skupnosti.

5.3 Upravičenost za programe pomoči za reševanje in prestrukturiranje

89. Z odstopanjem od točke 79 lahko Komisija v primeru pomoči majhnim in srednjim podjetjem tudi oprosti dolžnost priglasitve, če zadevno majhno ali srednje podjetje ne izpolnjuje vsaj enega od kriterijev iz točke 10.

⁽²⁾ Za namene teh smernic, to zajema vse dejavnosti pri primarni pridelavi kmetijskih proizvodov iz Priloge I k Pogodbi (kmetovanje). Ukrepi pomoči v korist podjetij, ki predelujejo in tržijo kmetijske proizvode, niso zajeti v tem poglavju. Pomoč podjetjem, ki se ukvarjajo s predelavo in trženjem, se oceni v skladu s splošnimi pravili teh smernic. Ribištvo in ribogojništvo nista zajeta v tem poglavju.

5.4 Zmanjšanje zmogljivosti

90. V primeru strukturnega presežka proizvodne zmogljivosti velja zahteva po trajnem zmanjševanju ali zaprtju zmogljivosti iz točk od 38 do 42. Odprta kmetijska zemljišča se lahko znova uporabljajo 15 let po učinkovitem zaprtju zmogljivosti. Do takrat mora biti ohranjeno v dobrem kmetovalnem in okoljskem stanju za zemljo, ki se več ne uporablja v proizvodne namene, v skladu s členom 5 Uredbe Sveta (ES) št. 1782/2003 z dne, 29. septembra 2003 o uvedbi skupnih pravil za programe neposrednih pomoči iz skupne kmetijske politike in oblikovanju določenih programov podpore za kmetovalce⁽¹⁾, in zadevnimi sprejetimi izvedbenimi pravili.

91. Če so ukrepi pomoči usmerjeni na določene proizvode ali subjekte, mora zmanjšanje zmogljivosti proizvodnje dosežati vsaj 10 % tega, za kar je uspešno dodeljena pomoč za prestrukturiranje. Za drugače usmerjene ukrepe mora zmanjšanje zmogljivosti proizvodnje dosežati vsaj 5 %. Glede pomoči za prestrukturiranje, dodeljene manj ugodnim območjem⁽²⁾, je zahtevano zmanjšanje zmogljivosti manjše za dve odstotni točki. Komisija odstopi od teh zahtev po zmanjšanju kapacitet, če celota sklepov o dodelitvi pomoči za prestrukturiranje v korist upravičencev v določenem sektorju v katerih koli zaporednih dvanajstih mesecih ne vključuje več kot 1 % proizvodnje zmogljivosti tega sektorja v zadevni državi članici. To pravilo se lahko uporablja na regionalni ravni v primeru sistema pomoči, omejenega na dano regijo.

92. Zahtevo po trajnem zmanjšanju ali zaprtju zmogljivosti je mogoče doseči na ravni zadevnega trga (ki ne vključuje nujno zmanjšanj s strani vseh upravičencev do pomoči za prestrukturiranje ali celo niti enega od njih). Ob upoštevanju določb o skupni kmetijski politiki lahko države članice izberejo katerega koli od sistemov zmanjšanja.

93. Država članica mora dokazati, da zmanjšanje kapacitet dopolnjuje kakršno koli zmanjšanje, izvedeno brez pomoči za prestrukturiranje.

94. Če se zmanjšanje zmogljivosti ne zahteva na ravni upravičenca do pomoči, je treba ukrepe za zmanjšanje izvesti najkasneje eno leto po dodelitvi pomoči.

95. Da se zagotovi učinkovitost zaprtja zmogljivosti na zadevni tržni ravni, se mora država članica zavezati, da ne bo dodeljevala državne pomoči za povečanje zmogljivosti v zadevnem sektorju. Ta zaveza velja za obdobje petih let od datuma, ko je bilo dejansko doseženo zahtevano zmanjšanje zmogljivosti.

96. Pri določanju upravičenosti in zneskov pomoči za prestrukturiranje se ne bodo upoštevale obremenitve zaradi izpolnjevanja kvot Skupnosti in s tem povezanih določb na ravni posameznih subjektov.

5.5 Pogoj enkratne pomoči („enkrat in zadnjič“)

97. Načelo, da se pomoč za reševanje in prestrukturiranje dodeli le enkrat, velja tudi za kmetijski sektor. Vendar pa se obdobje desetih let iz dela 3.3 nadomesti z obdobjem petih let.

5.6 Spremljanje in letno poročilo

98. Pravila iz Poglavij 3 in 4 veljajo za spremljanje in letna poročila v sektorju kmetijstva, razen obveznosti predložitve spiska vseh upravičencev za pomoč in določenih informacij za vsakega od njih (glej točko 86). V primeru, da so se uporabljale določbe iz točk od 90 do 96, mora poročilo vsebovati tudi podatke o proizvodnji zmogljivosti, ki je bila uspešno deležna pomoči za prestrukturiranje, ter o doseženem zmanjšanju zmogljivosti.

6. USTREZNI UKREPI IZ ČLENA 88(1)

99. Komisija bo s posebnim pismom, v skladu s členom 88(1) Pogodbe, predlagala, da države članice v zvezi z njihovimi obstoječimi programi pomoči sprejmejo ustrezne ukrepe, kot je določeno v točkah 100 in 101. Komisija bo odobrila vsak prihodnji program pomoči, pod pogojem, da so izpolnjene obveznosti iz teh določb.

⁽¹⁾ UL L 270, 21.10.2003, str. 1. Uredba, kakor je bila nazadnje spremenjena z Uredbo (ES) št. 864/2004 (UL L 161, 30.4.2004, str. 48).

⁽²⁾ Kot je določeno v členu 13 in naslednjih členih Uredbe Sveta (ES) št. 1257/1999 (UL L 160, 26.6.1999, str. 80), kakor je bila nazadnje spremenjena z Uredbo (ES) št. 583/2004 (UL L 91, 30.3.2004, str. 1).

100. Države članice, ki so sprejele predlog Komisije, morajo v šestih mesecih prilagoditi svoje obstoječe programe pomoči, ki se morajo še naprej izvajati po 9. oktobru 2004, da bodo skladni s temi smernicami.
101. Države članice morajo v roku enega meseca po prejetju omenjenega pisma s predlogi o ustreznih ukrepih sporočiti, da se strinjajo s z ustreznimi ukrepi.

7. ZAČETEK UPORABE IN TRAJANJE

102. Ob upoštevanju spodnjih določb bo Komisija uporabljala te smernice z učinkom od 10. oktobra 2004 do 9. oktobra 2009.

103. Priglasitve, ki jih bo Komisija evidentirala pred 10. oktobrom 2004, bodo pregledane v luči kriterijev, ki so se uporabljali v času priglasitve.

104. Komisija bo preverila združljivost s skupnim trgom kakršne koli pomoči za reševanje ali prestrukturiranje, dodeljene brez njene odobritve in zato v nasprotju s členom 88(3) Pogodbe na podlagi teh smernic, če je del pomoči ali vsa pomoč dodeljena po njihovi objavi v Uradnem listu Evropske unije.

V drugih primerih bo pomoč preučila po smernicah, ki so se uporabljale v času dodelitve pomoči.

PRILOGA

Formula ⁽¹⁾ za izračun najvišjega zneska pomoči za reševanje in prestrukturiranje, ki izpolnjuje pogoje za poenostavljen postopek:

$$\frac{\text{EBIT}_t + \text{amortizacija}_t + (\text{obratna sredstva}_t - \text{obratna sredstva}_{t-1})}{2}$$

Formula temelji na rezultatih poslovanja podjetja (EBIT, dohodku pred obrestmi in davki), zabeleženih v letu pred dodelitvijo/priglasitvijo pomoči (označeno s t). Temu znesku se doda amortizacija. K vsoti se prištejejo spremembe v obratnih sredstvih. Spremembe v obratnih sredstvih so razlika med tekočimi sredstvi in kratkoročnimi obveznostmi ⁽²⁾ za zadnje zaključeno obračunsko obdobje. Podobno, če bi obstajali vnaprej vračunani izdatki na ravni rezultata poslovanja, bi bilo treba to jasno navesti in rezultat ne bi smel vsebovati takšnih vnaprej vračunanih izdatkov.

Namen formule je ocenitev negativnega denarnega toka iz poslovanja podjetja v letu pred uporabo pomoči (v primeru nepriglašeni pomoči ali pred dodelitvijo pomoči). S polovico tega zneska lahko podjetje posluje šest mesecev. Zato se rezultat deli z dva.

Ta formula se lahko uporablja le v primeru, da je rezultat negativni znesek.

Če ima formula pozitiven rezultat, je treba predložiti podrobno razlago, ki dokazuje, da je podjetje v težavah, kot je določeno v točkah 10 in 11.

Primer:

dohodek pred obrestmi in davki (mio EUR)	(12)	
Amortizacija (mio EUR)	(2)	
Bilanca stanja (mio EUR)	31. december X	31. december XO
<i>Tekoča sredstva</i>		
Denar in ekvivalenti	10	5
Terjatve	30	20
Zaloge	50	45
Vnaprej plačani izdatki	20	10
Druga tekoča sredstva	20	20
Skupna tekoča sredstva	130	100
<i>Kratkoročne obveznosti</i>		
Obveznosti	20	25
Pasivne časovne razmejitev	15	10
Odloženi prihodki	5	5
Skupne kratkoročne obveznosti	40	40
Obratna sredstva	90	60
Spremembe v obratnih sredstvih	(30)	

⁽¹⁾ EBIT (dohodku pred davki in obrestmi, kot je določen v letnem obračunu iz leta pred uporabo, označen s t), je treba dodati amortizacijo v istem obdobju, plus spremembe v obratnih sredstvih v obdobju dveh let (leto pred uporabo in predhodno leto), deljeno z dva, da se določi znesek za šest mesecev, tj. običajno obdobje za odobritev pomoči za reševanje.

⁽²⁾ Tekoča sredstva: likvidna sredstva, terjatve (obveznosti strank in dolžnikov), druga tekoča sredstva in vnaprej plačani izdatki, zaloge. Kratkoročne obveznosti: finančni dolg, obveznosti (do dobaviteljev in upnikov) in druge kratkoročne obveznosti, odloženi prihodki, druge pasivne časovne razmejitve, davčne obveznosti.

Najvišji znesek pomoči za reševanje = $[-12 + 2 + (-30)] / 2 = -20$ mio EUR

Ker je rezultat formule višji od 10 milijonov EUR, se poenostavljen postopek iz točke 30 ne sme uporabiti. Če je ta meja presežena, mora država članica predložiti razlago, ki opisuje, kako so bile določene prihodnje potrebe denarnega toka podjetja in znesek pomoči za reševanje.
